

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Doamnei Olesia STAMATE
Președintele Comisiei juridice, numiri și imunități

AMENDAMENT

la proiectul de lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii
Moldova
(nr. 319 din 02.11.2021)

În conformitate cu prevederile art. 82 din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr. 797/1996, se propune amendament la proiectul de lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova, înregistrat în Secretariatul Parlamentului sub nr. 319 din 02.11.2021.

**Art. I. - La Articolul I, în denumire art. 70, cuvintele „și imunități” - se exclud;
alin. (3) – se abrogă.**

Argumentare:

Imunitatea parlamentară este unul dintre cele mai vechi instrumente de garanție parlamentară din Europa. Originile acestei instituții pot fi găsite în Anglia, atunci când în anul 1397 sub presiunea Camerei Comunelor, regele a grațiat un membru al Camerei Comunelor pe care anterior la condamnat la moarte pentru inițiativa de a denunța o taxă regală împovărătoare. La modul practic, libertatea exprimării opiniilor și votului a fost consacrată în Carta sau Legea Drepturilor („Bill of Rights”) în 1689. Imunitatea față de măsurile de constrângere (reținere, arestare) își are originile la fel în Anglia. Cu toate acestea, extinderea imunității parlamentare în Marea Britanie este foarte limitată, fiind incidentă numai sub aspect civil. În Franța însă, grație Revoluției franceze din 1789, având în vedere poziția de superioritate pe care și-a asumat-o Adunarea Parlamentară față de celelalte organe ale statului, s-a configurat o puternică protecție a mandatului de parlamentar pentru ca el să poată fi exercitat liber, fără ca nici executivul și nici judiciarul să-i poată restrânge independența sa, condiție absolută de suveranitate, context în care au rezultat două componente a imunității:

- lipsa de răspundere a deputatului cu privire propunerile și voturile date în exercițiul mandatului;
- inviolabilitatea deputatului care-l protejează pe titularul mandatului contra urmărilor penale sau arestărilor abuzive.

Acest sistem este coerent cu principiul după care imunitatea protejează mandatul și nu persoana, iar urmărirea nu împiedică exercitarea mandatului.

Între timp, modelul francez a influențat și a fost preluat de către majoritatea statelor din Europa continentală.

Scopul general al imunității parlamentare este de a păstra integritatea membrilor Parlamentului (deputaților) și de a securiza independența acestora în luarea deciziilor. În același timp, imunitatea nu are ca și scop garantarea unei impunități pentru membrii Parlamentului. În principal, imunitatea oferă o protecție specifică împotriva acuzațiilor la care Parlamentarii se expun cel mai des, în comparație cu simplii cetățeni. Această protecție se referă la opiniile politice exprimate în cadrul mandatului și votul pe care îl exercită în cadrul Parlamentului.

Imunitatea cu privire la opiniile politice exprimate în cadrul mandatului și votul exercitat în Parlament este esențială. În baza acestei garanții, factorii ce pot contribui la crearea unei presiuni asupra membrilor Parlamentului în cadrul dezbaterilor pe orice tip de platformă sunt neutralizați. Dacă lipsa de răspundere pentru opiniile politice și votul exprimat este reglementată relativ uniform în statele europene, inviolabilitatea prezintă diferențe semnificative. În cadrul statelor membre ale Consiliului European, 18 state oferă protecție deplină împotriva reținerii și începerii urmăririi penale fără autorizarea Parlamentului, 14 state oferă protecție parțială, ce nu include interceptarea comunicațiilor, audierea în cazul arestului etc. În Regatul Țărilor de Jos nu există prevederi legale referitoare la imunitate Parlamentară (inviolabilitatea deputatului). De regulă, inviolabilitatea este interpretată într-un sens mai restrâns (decât lipsa de răspundere), cu mai multe excepții de aplicare a acesteia, fiind mai complexă și controversată ca și instituție. Nu există un model comun, diferențele fiind materializate de tipul faptelor ilegale acoperite de imunitate și posibilele acțiuni juridice îndreptate împotriva membrilor Parlamentului. În rândul statelor care reglementează inviolabilitatea deputaților, există diferențe mari privind aplicabilitatea practică a acesteia, în unele fiind considerate învechite și nu mai sunt invocate.

Comisia de la Veneția consideră că regulile privind imunitatea Parlamentară nu reprezintă o necesitate într-o societate democratică modernă. Într-un sistem politic funcțional, membrii Parlamentului beneficiază de o protecție adecvată prin alte mecanisme și nu necesită o protecție printr-o imunitate de acest tip. Noile democrații (apărute după un regim de tranziție, sau care sunt la finalul acestuia) sunt cele mai expuse la corupție politică și abuzul de imunitate parlamentară în acest sens. Comisia de la Veneția reamintește că regulile privind imunitatea Parlamentară au fost dezvoltate în mare parte la sfârșitul secolului XVIII și începutul secolului XIX, în acest fel contextul istoric și politic suferind schimbări radicale de la acea perioadă. Principalele argumente pentru care a fost elaborat sistemul imunității parlamentare erau:

1. Influența exercitată de către Executiv asupra Legislativului;
2. Influența Executivului asupra sistemului judecătoresc și, în consecință, asupra Legislativului.

Potrivit APCE, sistemul imunității parlamentare este adânc înrădăcinat în istoria fiecărui stat, tradițiile și cultura politică a acestuia, variind în mod considerabil în Europa, în ceea ce privește natura, scopul sau practicile parlamentare existente. APCE reiterează faptul că scopul principal al imunității parlamentare în ambele sale forme (lipsa de răspundere și inviolabilitate) este de a garanta independența reprezentanților aleși de către popor, care este necesară pentru a îndeplini funcțiile sale eficient, fără frica de a fi intimidați de către

executiv sau sistemul judiciar. În special, acestu lucru este vital pentru partidele de opoziție și grupurile minoritare din Parlament.

De asemenea, APCE notează faptul că imunitatea Parlamentară (inviolabilitatea deputatului) poate fi folosită în obstrucționarea justiției, în special în legătură cu lupta împotriva corupției ce se desfășoară în prezent în mai multe state. APCE susține poziția Comisiei de la Veneția asupra faptului că existența unui sistem de imunități poate submina încrederea publică în instituția Parlamentului și discredita politicienii.

Poziția Curții Europene a Drepturilor Omului vis-à-vis de imunitatea parlamentară rezultă din practica acesteia. Astfel, Curtea Europeană a statut în cauza A. împotriva Marii Britanii, că din punctul de vedere al compatibilității sale cu Convenția, cu cât o imunitate este mai largă, cu atât motivele care o justifică trebuie să fie imperioase.

În cauzele Tsalkitzi împotriva Greciei și Syngelidis împotriva Greciei, Curtea Europeană consideră că este legitim, în principiu, ca statele să-și protejeze legislatorii folosind instrumentul imunității care servește ca și garanție a îndeplinirii atribuțiilor constituționale fără a fi influențați. În același timp, în măsura în care faptele membrilor Parlamentului, nu sunt săvârșite în legătură cu calitatea oficială a acestora, conceptul imunității urmează a fi interpretat într-o măsură cât mai îngustă. În cauza Kart împotriva Turciei, Curtea Europeană a „temperat efectele imunității de jurisdicție acordată parlamentarilor, consacrand principiul conform căruia nu este compatibil cu preeminența dreptului, într-o societate democratică ca un stat să poată sustrage de la competența tribunalelor o serie întregă de acțiuni civile și penale și să poată exonera de orice responsabilitate grupuri sau categorii extinse de persoane”.

Orice formă de imunitate parlamentară, prin definiție, presupune faptul că membrii Parlamentului beneficiază de un regim de protecție juridică special, pe care nu îl au ceilalți cetățeni. Una dintre condițiile pentru a avea o democrație funcțională este ca legislatorii să fie strâns legați de legile pe care le crează pentru cetățeni (să fie aplicabile inclusiv pentru ei) și să poarte o anumită răspundere pentru acțiunile sale. În acest sens, instrumentul imunității parlamentare (în special al inviolabilității) este o piedică, aceștia având posibilitatea de a obstrucționa justiția prin protecția legală oferită. Însăși prin existența sa, imunitatea Parlamentară (inviolabilitatea deputatului) contribuie la subminarea încrederii publice în Parlament și crează dispreț față de acesta și de sistemul democratic în general. Orice tip de imunitate de la jurisdicția penală (inviolabilitate) este în sine o atingere adusă principiului egalității în fața legii, principiu fundamental al unui stat de drept.

Un alt aspect ce generează probleme în ceea ce privește existența imunității (inviolabilității deputatului) este modul în care aceasta poate fi ridicată. Astfel, este dificil pentru Parlament de a lua o decizie obiectivă fără a intra în detaliile cauzei. În același timp, acest lucru poate deschide cărțile și oferi un avantaj pentru oponenții politici de a cunoaște informații personale despre persoana în cauză. Pe de altă parte, dacă procedura nu impune o cercetare detaliată a cauzei, ci se bazează pe informații generale, suntem în situația în care se poate constata cu ușurință încălcarea prezumției de nevinovăție, și chiar o atingere adusă principiului separării puterilor în stat, Parlamentul acționând ca o instanță de judecată. În cele din urmă, nu putem face abstracție de la faptul că Parlamentul este în primul rând un organ politic și în dependență de interesele politice, există riscul ca în anumite cazuri în care acuzațiile sunt nefondate să fie ridicată

imunitatea, iar în situațiile în care este clar că legea a fost încălcată – imunitatea să fie păstrată.

De reținut că, prezentul amendament nu este o inițiativă de eliminare a imunității parlamentare (inviolabilitatea deputatului) nu este un pionerat pentru Republica Moldova, anterior fiind înregistrate mai multe încercări în acest sens. Mai mult decât atât, Curtea Constituțională a Republicii Moldova s-a pronunțat pozitiv asupra problemei excluderii inviolabilității deputaților prin Avizele nr. 1 din 25 ianuarie 2001, nr. 1 din 25 noiembrie 2011, nr. 2 din 10 noiembrie 2015 și nr. 4 din 18 aprilie 2016.

Deputați în Parlament

 Marina TAUBER

 Denis ULANOV

 Petru JARDAN

 Vadim FOTESCU

 Reghina APOSTOLOVA